

would become his new patron, just as his contemporaries.⁹ Hence this is not a unique formulation by Bidlîsî for Ottoman sultans.

By employing a new approach Sönmez has certainly made some important contributions to the field. Her work, however, could be strengthened through a more comprehensive reliance on and analysis of Bidlîsî's corpus, and a more critical reading of existing secondary works in the field.

Vural Genç

Istanbul University

Ahmed Hamdi Tanpınar, *Beş Şehir*,

Açıklama ve notlarla yayına hazırlayan: Beşir Ayvazoğlu,

İstanbul: Dergah Yayınları, 2016, 359 s., ISBN 978-975-7462-33-0

Bazı düşünürler, sanatkârlar ve yazarlar verdikleri eserlerden ötürü zamanlarından çok yarına ait olurlar ve gelecek dönemlerde yaşarlar. Hayattayken hak ettiği farkındalığa nâil olamasa veya bunu bir şekilde yaratamasa bile bir gün okuyucusunu ve gözleyicisini bulabileceğine duyduğu güven içinde kendini amansızca eserlerine adarlar, adeta çilehaneye dönen köşelerinde münzevi bir hayat sürerler. Bu fikri, düşünceyi kağıda dökmenin bedelidir!

“Bir gün elbette bana döneceklerdir” diyen Ahmed Hamdi Tanpınar şüphesiz bu grubun içinde yer alır. Tanpınar'ın, Beşir Ayvazoğlu'nun özenli emeği ve dikkatli notlandırmalarıyla ve Dergah Yayınlarının da başlı başına teşekkürü hak edecek itinalı baskısıyla tekrar okuyucuyla buluşan 359 sayfalık *Beş Şehir* kitabı, bu dönüşü gerçekleştiren parlak bir örnek olmuştur. Ele alındığında ve incelendiğinde muhatabına karşısında sadece saygıyla durulması gerektiği hissini veren bir çalışma, eleştirilecek bir şeyler arayanları hayal kırıklığına uğratacak bir yayın ... Tanpınar'ın metnini çeşitli arşivlerden derlediği resimlerle zarif bir şekilde donatan Ayvazoğlu, hem ruhu doyuran hem de okuyucuyu derin düşüncelere sevk eden başka boyutlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

9 Fazl Allah Khunji Isfahânî (d. 1521), an Aqquyunlu courtier in the reign of Sultan Yaqup (d. 1490) who sought the patronage of Muhammad Shibânî Khân (d. 1510) Uzbek ruler after the decline of Aqquyunlu dynasty, would be an exemplary for this. He formulated the same images for both Aqquyunlu and Uzbek rulers.

Beş Şehir'in, özellikle İstanbul bölümünün bütün okumalarımın içinde ayrı bir yeri vardır. Öyle ki bazen, her fırsat bulduğumda ve aklıma geldiğinde İstanbul'a yüksek eğitim için gelenlerin veya bu şehirde eğitim alanların, İstanbul'da üniversite eğitimi görmeleri sebebiyle bu kentin onlardan bir alacağı olduğunu ve borçlarını ancak bu kitabı ve özellikle de bunun İstanbul bölümünü okumakla bir az olsun ödeyebileceklerini söyler dururum. İlk baskısı 217 sayfa halinde 1946'da yapılan bu eserin yeni baskısını her halde artık bu ifadenin kapsamı içine alabilirim. İstanbul gibi şehirler tarihinin, kültürle yoğrulmuş doğasının ve Hâlık'ın bahsettiği konumunun mecrasını takip etmelidirler. Ancak şehrin Fatih'i'nin kâbus gibi algılayacağına emin olduğumuz telâfisi mümkün olmayan bazı akıbetlerinin bu okumayı daha da hüzünlü bir havaya sokacağından şüphe duymamaktayız.

Başta vakanüvis tarihleri ve seyahatnameler olmak üzere Türk kültürünün temel kaynaklarını dikkatle okuyan Tanpınar'ın *Beş Şehir*'de anlattıklarını Beşir Ayvazoğlu, özenle tahkik ve kaynaklarını kontrol etmiştir. Sadece tarihi eserleri değil, söz gelimi Tanpınar'ın, Bursa bölümünde erguvanlardan bahsederken Manavkadı Camii'nin harabe duvarları arasından fırlayan erguvan ağacı kendisine gösterildiği günden itibaren her bahar orayı nasıl ziyarete gittiğini ifade eden notları, hassas şair inceliğinin bir tezahürü olsa gerektir.

Ayvazoğlu, Tanpınar'ın notlarında yer alan bazı bilgi hatalarına da işaret eder. Ancak bunların belki hatadan ziyade âdeta birer hafıza yanılmaları olduğu ve eserin edebî değerine en ufak bir hanel getirmediği özellikle vurgulanır. Bu bağlamda Tanpınar'ın eserlerini verdiği dönemde hem kaynaklara ulaşmanın ve hem de bilgileri tahkik etme imkânının pek kolay olmadığına dikkat çekilir. *Beş Şehir*'de okuyucuyu büyüleyen temel husus, seyahatname veya tarihi kayıtlarında geçen bilgiler değildir. Her hangi biri kullandığında moloz yığına dönüşebilecek olan bu tür bilgileri Tanpınar'ın üslûbu adeta bir masala çevirir. Yine de o kendi masalını yaratmaktan ziyade, şehrin yaşanan tarih ve kültür ile harmanlanmış özgün dokusunu kendine mahsus bir duyuş ve ifadeyle gözler önüne serer. Tanpınar bu temaşayı okurlarına sunar, Ayvazoğlu ise bunun muhteşem bir şekilde servis edilmesini üslenir. Bu durumda birine rahmet diğerine teşekkür etmek okuyucu için zevkli bir vazife olmalıdır.

Seyfi Kenan

Marmara Üniversitesi